

ВІДОМИЙ ГІГІЄНИСТ ТА ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ І. П. СКВОРЦОВ

Гамалія К.М.

Кафедра мистецтвознавства та етнічної культури Мистецького інституту художнього моделювання та дизайну

ім. Сальвадора Далі

Іринарх Поліхронійович Скворцов народився 7 серпня 1847 р. у селі Ромашкіно Бузулукського повіту Самарської губернії, в родині сільського священика. У 1871 р. він закінчив медичний факультет Казанського університету і почав працювати земським лікарем, а у 1872 р. був обраний стипендіатом Казанського університету для підготовки до професорського звання. Захистивши у 1874 р. докторську дисертацію, виконану у Петербурзькій медико-хірургічній академії під керівництвом О. П. Доброславіна, у 1875 р. І. П. Скворцов став доцентом кафедри гігієни Казанського університету. У 1882-1885 рр. він завідував кафедрою гігієни Варшавського, а у 1885-1886 рр. – Харківського університетів. З 1906 по 1917 рр. працював приват-доцентом кафедри загальної гігієни та санітарної поліції Київського університету і водночас керував санітарним відділом земської управи Київської губернії. Помер він у 1921 р., на 74-му році життя.

І. П. Скворцов – автор більше ніж 150 праць, загальна спрямованість яких – вивчення впливу фізико-хімічних та біологічних факторів на здоров'я людини, висвітлення змісту і завдань гігієни та санітарної справи. Йому належить низка підручників з загальної, практичної та військово-польової гігієни. В означених працях вчений виклав своє розуміння гігієни як науки, нерозривно пов'язаної з основними фізико-хімічними та біологічними процесами життя природи, а також розроблену ним на цій основі динамічну теорію сутності життя як цілісної єдності людини і довкілля. З цієї точки зору він розглядав гігієнологію як науку, що досліджує природне середовище, і гігієну, предметом вивчення якої є штучне середовище, створене людиною. В такому сенсі гігієнологія вивчає природні умови здорового існування, а гігієна – штучні обставини, побут людини, і дає рекомендації з її оздоровлення. І. П. Скворцов закликав до комплексного вивчення людини і довкілля у їх взаємодії: тільки такий підхід, на його думку, дозволить всебічно розглянути всі явища, в яких виявляється ця залежність. У 1884 р. І. П. Скворцов виступив у пресі з проектом реформи медичної освіти в Росії, в якому пропонував наступне: 1) на університетських факультетах впродовж 4-х років дається загальна медична освіта, завдання якої – визначення умов здорового життя і засобів запобігання (гігієна) та лікування (власне медицина) хвороб як окремих осіб (терапія), так і в масах (санітарія); 2) наступні два роки студенти проходять спеціалізацію з судової медицини, гігієни та лікувальної медицини; 3) клінічна підготовка проводиться у великих периферійних лікарнях, зв'язаних з факультетом. Великого значення надавав професор Скворцов виданню керівництв з питань гігієни для народу. Розповсюдження у популярному вигляді гігієнічних істин у зв'язку з екологічними він вважав дуже важливою ланкою у справі покращання народного здоров'я.